

Терещий Сергій Олександрович,

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики*

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

orcid.org/0000-0001-5506-0914

terepyshchyi@gmail.com

МЕДІЙНА Й ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ В ОСВІТНІЙ ПОЛІТИЦІ: СТРАТЕГІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ

У статті розповідається про результати якісного опитування, яке мало на меті дослідити досвід, ставлення та практики вчителів, пов'язаних із навчанням медіа- й інформаційної грамотності (МІГ). Дослідження підкреслює важливість інтеграції медіа- й інформаційної грамотності в навчальну програму для підготовки учнів до складного цифрового освітнього ландшафту. Результати показують, що вчителі стикаються із труднощами під час впровадження медіа- й інформаційної грамотності, як-от брак часу, ресурсів і підтримки. Дослідження також визначає кілька перспективних практик, серед яких проєктне навчання та співпраця між викладачами й учнями, які можуть підвищити ефективність медіа- й інформаційну грамотність.

Окрім того, дослідження підкреслює важливість інтеграції навчання медіа- й інформаційної грамотності в навчальну програму та забезпечення вчителів необхідними ресурсами, підтримкою для ефективного навчання медіа- й інформаційної грамотності. Отримані дані свідчать про те, що зазначена освіта може позитивно вплинути на навички критичного мислення, цифрову грамотність, етичну поведінку учнів під час використання цифрових медіа. Проте ще потрібно вирішити проблеми, як-от необхідність подальших досліджень ефективності навчання медіа- й інформаційної грамотності, інтеграції останньої в чинну навчальну програму, забезпечення рівного доступу до високоякісної освіти для всіх учнів.

Дослідження дає цінну інформацію про поточний стан навчання медіа- й інформаційної грамотності у школах, підкреслює важливість сприяння та розвитку такої освіти в майбутньому. Окрім того, дослідження визначає проблеми та можливості інтеграції навчання медіа- й інформаційної грамотності в наявну навчальну програму, наголошує на важливості співпраці між учителями, батьками й адміністрацією шкіл у просуванні зазначеної освіти. Результати свідчать про необхідність подальших досліджень для вивчення ефективних стратегій для включення навчання медіа- й інформаційної грамотності в різні предметні галузі, для оцінки впливу такого навчання на розвиток учнів. Стаття закінчується обговоренням необхідності подальших досліджень для вирішення дискусійних питань, що залишилися, та покращення якості навчання медіа- й інформаційної грамотності.

Ключові слова: медіаграмотність, інформаційна грамотність, МІГ-освіта, вчителі, інтеграція навчальних програм.

Terepyshchyi Serhii,

*Doctor of Philosophical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Social Philosophy,
Philosophy of Education and Educational Policy*

National Pedagogical Dragomanov University

orcid.org/0000-0001-5506-0914

terepyshchyi@gmail.com

MEDIA AND INFORMATION LITERACY IN EDUCATIONAL POLICY: IMPLEMENTATION AND EVALUATION STRATEGIES

This article reports on the findings of a qualitative survey that aimed to investigate teachers' experiences, attitudes, and practices related to Media and Information Literacy (MIL) education in the classroom. The study highlights the importance of integrating MIL into the curriculum to prepare students for the complex digital educational landscape. The results reveal that teachers face challenges in implementing MIL education, including

a lack of time, resources, and support. The study also identifies several promising practices, such as project-based learning and collaboration among teachers and students, which can enhance the effectiveness of MIL education.

Furthermore, the study emphasizes the significance of integrating MIL education into the curriculum and providing teachers with the essential resources and support to teach MIL effectively. The findings suggest that MIL education can positively impact students' critical thinking skills, digital literacy, and ethical behavior when using digital media. However, challenges remain to be addressed, such as the need for further research on the effectiveness of MIL education, the integration of MIL into the existing curriculum, and ensuring equal access to high-quality MIL education for all students.

The study provides valuable insights into the current state of MIL education in schools and highlights the importance of promoting and developing MIL education in the future. Additionally, the study identifies the challenges and opportunities of integrating MIL education into the existing curriculum and stresses the significance of collaboration among teachers, parents, and school administrators in promoting MIL education. The findings suggest the need for further research to explore effective strategies for incorporating MIL into various subject areas and to evaluate the impact of MIL education on students' learning and development. The article concludes by discussing the need for further research to address the remaining debatable questions and improve the quality of MIL education.

Key words: media literacy, information literacy, MIL education, teachers, curriculum integration.

Вступ. У результаті проведеного аналізу трансформації освітніх ландшафтів очевидно, що в наш час відбувається формування окремих національних груп, які найбільше активізують локалізовані елементи економіки, політики та культури. Дослідники називають такі системні утворення глобалізаційними регіонами. Сучасні соціально-освітні зміни мають подвійну сутність: з одного боку, наявний феномен уніфікації освіти, який зумовлений розвитком засобів комунікації, геометричним ростом освітніх ринків і експансією трудових ресурсів. З іншого боку, усі галузі суспільного життя, зокрема й освіта, мають монолітну регіональну сутність, що наділяє окремі спільні новоутворення специфічним змістом у кожному регіоні. Виробництво знання генерується в контексті їх застосування. Імператив корисності наявний від початку, виробництво знань призначене для того, щоб бути корисним для конкретної аудиторії, як-от промисловість, уряд, суспільство або потенційний споживач-агент. Окрім цього, останніми роками стало помітно збільшення кількості потенційних місць, де можуть бути створені знання. Це свідчить про те, що розвиток освіти та виробництва знань є важливим компонентом глобалізації, але з локальним характером.

Медіа- й інформаційна грамотність (далі – МІГ) посідає вирішальне місце у глобально-локальній освіті, оскільки вона наповнює студента критичними здібностями, необхідними для розуміння освітнього ландшафту, що постійно розширюється. В епоху інформації люди переповнені інформацією з різних джерел, МІГ пропонує необхідні інструменти для

навігації в цьому потоці інформації. МІГ розвиває здатність критично оцінювати, аналізувати та синтезувати інформацію, що дозволяє людям розрізняти правду та брехню, факти та думки, а також пропаганду та журналістику. Окрім того, МІГ відіграє життєво важливу роль у вихованні особистості, оскільки вона сприяє розвитку критичної свідомості, яка може підійти до медіаландшафту із проникливим і неупередженим поглядом. Розвитком здатності до критичного мислення та рефлексії МІГ сприяє зрощуванню інформованого й активного громадянства, яке здатне брати участь у демократичному процесі та робити внесок у розвиток суспільства.

Метою статті є дослідження важливості медіа- й інформаційної грамотності в освіті. У статті досліджено освітній ландшафт як теоретичну рамку МІГ, її історичні передумови й еволюцію, а також його значення в освітній політиці, має на меті підкреслити вирішальне місце МІГ в освіті двадцять першого століття.

Методологія. Методом дослідження, використаним у цій праці, є якісне опитування вчителів, яке дає цінну перспективу впровадження медіа- й інформаційної грамотності в освітню політику. Якісне дослідження пропонує детальне та глибоке розуміння сприйняття та досвіду учасників, що є особливо цінним у контексті оцінювання впровадження медіаграмотності у школах. Опитуванням учителів, які є ключовими виконавцями освітньої політики у класі, дослідження намагається сформулювати уявлення про проблеми й успіхи впровадження МІГ. Опитування було зосереджене на питаннях, пов'язаних із сприйняттям

вчителями МІГ, їхнім досвідом у його впровадженні, стратегіями, які вони використовують, і проблемами, з якими вони стикаються. Завдяки аналізу даних опитування дослідження має на меті отримати глибше розуміння ефективності впровадження МІГ в освітню політику, включаючи сфери для вдосконалення та стратегії для вирішення проблем.

Вибірка становила 30 учителів/вчительок із різних регіонів України, різного досвіду, віку та статі. У нашому випадку якісного опитування розмір вибірки у 20–30 учасників можна вважати достатнім. Такий розмір вибірки дозволив охопити різноманітні погляди, водночас забезпечив ефективне керування й аналіз даних. Учасники були відібрані за допомогою цілеспрямованого методу вибірки, з гарантією, що вибірка представляє діапазон досвіду, віку та статі.

Теоретичною рамкою нашого дослідження є концепт «освітнього ландшафту». У попередніх роботах ми визначили освітній ландшафт як «філософський концепт для позначення сукупності просторових, соціально-економічних, політичних, культурних і антропологічних характеристик освіти, що змінюються в межах певного регіону у процесі збереження, передачі та виробництва знань» (Терепищій, 2016, с. 89). Концепт «освітній ландшафт» важливий для медіаграмотності, оскільки він допомагає розуміти, як взаємодіє освіта з іншими соціальними, культурними й економічними чинниками в певному регіоні. Знання про освітній ландшафт дозволяє оцінити вплив медіа на процеси збереження, передачі та виробництва знань, а також розуміти, як медіа можуть впливати на розвиток освіти. Наприклад, знання про освітній ландшафт певного регіону може допомогти зрозуміти, які виклики та перешкоди існують для розвитку освіти в цьому регіоні, які можуть бути проблеми з доступністю до освіти, які форми освіти є популярнішими в цьому регіоні, які з них можуть бути найбільш ефективними для медіаосвіти. Знання про освітній ландшафт дозволяє краще зрозуміти взаємозв'язок між освітою й іншими соціальними, культурними й економічними чинниками в обраному регіоні, допомагає розробляти ефективні стратегії медіаосвіти.

Огляд літератури. МІГ стає все більш актуальною проблемою сучасного суспільства, тому закономірно привертає увагу багатьох

дослідників. Зупинимось коротко на аналізі окремих публікацій із цієї теми, які є плідними для завдань нашої статті. Так, експерти ЮНЕСКО А. Грізл та інші (2014 р.) надають рекомендації щодо політики та стратегії медіа- й інформаційної грамотності, підкреслюють її важливість для розширення доступу до інформації та знань, свободи вираження думок і якісної освіти. Автори стверджують, що «медіа- й інформаційна грамотність є основою для розширення доступу до інформації та знань, свободи слова та якісної освіти. Вона описує навички та ставлення, необхідні для оцінки функцій засобів масової інформації й інших постачальників інформації, включно з інтернетом, у спільнотах, а також для пошуку, оцінки та виробництва інформації та медіаконтенту» (Grizzle et al., 2014, с. 5).

У дослідженні Д. Фрау-Мейгс та інших (2017 р.) наведені міжнародні порівняння державної політики щодо медіа- й інформаційної грамотності в Європі. Автори припускають, що визначення МІГ змістилося з фокуса на різноманітних здібностях для повноцінного формування характеру на акцент на ефективності й оперативних навичках. Автори стверджують, що «цей зсув можна розглядати як неоліберальну мету створити гнучких і впевнених акторів» (Frau-Meigs, 2017, с. 270). Вони підкреслюють, що «просуванню МІГ натепер притаманна низка протиставлень, оскільки індивідуальні компетенції мають пріоритет над знаннями та суспільними цінностями» (Frau-Meigs, 2017, с. 270).

П. Рассел (2005 р.) представляє тематичне дослідження розроблення політики щодо навчальної програми з інформаційної грамотності в Канаді (у провінції Онтаріо). За допомогою аналізу відповідних політичних документів і напівструктурованих відкритих інтерв'ю дослідження виявило, що «адвокаційна мережа спільноти вчителів-бібліотекарів, погіршений стан шкільних бібліотек у Канаді та наголос міністерства на традиційній грамотності мали значний вплив на розвиток політики інформаційної грамотності» (Russell, 2005, с. 96).

Е. Ортега-Мартінес та інші (2022 р.) аналізують розроблені техніки та зміни, які відбулися у трьох університетах Мексики та Сполучених Штатів Америки. У дослідженні зазначається, «щоб протистояти кризі пандемії COVID-19,

бібліотекарі цих закладів удосконалили свої програми інформаційної грамотності та медіаінформаційної грамотності» (Ortega-Martínez, 2022, с. 181). Автори стверджують, що МІГ має велике значення в умовах величезної кількості інформації, доступної в інтернеті, і поширення альтернативних фактів і фабрикації новин, які впливають на ухвалення рішень.

А. Манабат (2021 р.) представляє тематичне дослідження того, як медіа- й інформаційна грамотність просувалась учителями на Філіппінах. Дослідження показало, що робочі знання учасників підвищилися після ознайомлення з лекціями та заходами. «Учасники підкреслили, наскільки корисною для них є МІГ у критичній оцінці джерел інформації, як відповідально використовувати соціальні мережі. Окрім того, учасники визнали семінар-практикум цікавим і рекомендували проводити більше подібних занять у майбутньому» (Manabat, 2021, с. 156).

Із цих публікацій ми бачимо, що медіа- й інформаційна грамотність є важливим набором навичок, щоб ефективно брати участь у всіх аспектах соціального життя, включаючи доступ до інформації та знань, свободу самовираження та якісну освіту. Визначення МІГ змістилося з фокуса на різноманітних здібностях на ефективність оперативних навичок, що привело до занепокоєння стосовно сприянню розвитку різноманітних знань і суспільних цінностей. Пандемія COVID-19 також призвела до того, що вчителі та бібліотекарі розробили техніки та процедури для вдосконалення своїх програм МІГ. Винесення МІГ на маргінес виявилось цінним у критичній оцінці джерел інформації та відповідальному використанні соціальних медіа, як продемонстровано в тематичному дослідженні окремих учнів старших класів середньої школи та вчителів на Філіппінах.

Якісне опитування вчителів щодо впровадження МІГ. Протягом вересня – жовтня 2022 р. нами було опитано 30 учителів/вчительок із різних регіонів України. Опитування проводилось за заздалегідь погодженим графіком за допомогою дистанційної платформи Zoom із здійсненням запису. Питання представлені нижче:

1. Наскільки ви знайомі з концепцією медіа- й інформаційної грамотності (МІГ)?
2. Яке навчання щодо МІГ ви пройшли?
3. Як ви інтегруєте МІГ у свої уроки та діяльність у класі?

4. З якими труднощами ви стикаєтеся під час впровадження МІГ у свою педагогічну практику?

5. Чи вважаєте ви, що МІГ цінується та є пріоритетом у вашій школі?

6. Як ви оцінюєте вплив МІГ на навчання та розвиток ваших учнів?

7. Які ресурси та підтримка вам потрібні для ефективного впровадження МІГ у вашому класі?

8. Як ви залучаєте батьків до підтримки освіти МІГ вдома?

9. Як ви оцінюєте знання та навички МІГ учнів?

10. Яке ваше бачення майбутнього МІГ-освіти, як ви бачите її розвиток у своїй практиці?

Відповіді на перше питання свідчать про те, що значна частка учасників опитування принаймні деякою мірою знайомі з медіа- й інформаційною грамотністю, причому 30% вказали, що вони добре знайомі, а ще 25% зазначили, що вони мають досить інформації. Однак є також значна частина учасників, які мають обмежені знання про МІГ, 20% вказують на те, що їхні знання обмежені, а 10% – що вони зовсім не знайомі з нею. 15%, які мають окрему інформацію, можуть означати, що вони чули про МІГ, але не мають цілковитого розуміння цього феномену. Такий розподіл свідчить про те, що серед учасників є потреба в подальшій освіті та навчанні з питань МІГ, особливо для тих 10%, які вказали, що вони зовсім не знайомі з нею, та 15%, які вказали, що мають окрему інформацію.

Відповіді на друге питання показали таку картину. 30% учителів пройшли базову підготовку з МІГ, що свідчить про те, що значна частина вчителів володіє принаймні деякими знаннями з МІГ. Проте викликає занепокоєння те, що більшість опитаних учителів (50%) не проходили навчання з МІГ. Це може вказувати на необхідність докладати більше зусиль для просування навчальних програм із МІГ, зробити їх більш доступними для вчителів. Відносно низький відсоток учителів, які пройшли поглиблену підготовку з МІГ (10%) або предметну підготовку з МІГ (5%), свідчить про те, що вчителям, які хочуть поглибити свої знання з МІГ, може бракувати можливостей спеціалізованого навчання. Окрім того, низький відсоток учителів, які пройшли підготовку інструкторів МІГ (5%), може вказувати як на відсутність таких програм, так і на низьку мотивацію участі самих учителів.

У третьому запитанні відкритого характеру ми зібрали інформацію про те, як учителі впроваджують медіа- й інформаційну грамотність у свою діяльність у класі. Наведемо окремі, найбільш характерні відповіді:

«Я використовую МІГ як лінзу, крізь яку розглядаю свій предмет. Наприклад, коли викладаю інформацію про поточні події, я зосереджуюсь на тому, щоб допомогти учням зрозуміти, як знаходити надійні джерела інформації та як оцінювати точність того, що вони знаходять» (Марія, *учителька історії, м. Київ*).

«Я використовую МІГ, щоб допомогти учням критично мислити про медіа, які вони споживають. Наприклад, коли ми дивимося відео на уроці, ми обговорюємо, як творці можуть намагатися вплинути на наше мислення та як ми можемо використовувати навички МІГ для оцінки представленої інформації» (Іванна, *учителька суспільствознавства, м. Кривий Ріг*).

«Я прямо викладаю навички МІГ як окремий розділ. Ми вивчаємо такі речі, як перевіряти інформацію, як виявляти упередженість у джерелах і як бути відповідальними цифровими громадянами» (Оксана, *учителька медіаграмотності, м. Харків*).

«Я намагаюся зробити МІГ частиною наших повсякденних процедур у класі. Наприклад, ми можемо приділити кілька хвилин на початку уроку, щоб поговорити про новинну статтю, яка стосується нашого предмета, і я заохочую учнів ділитися власними уявленнями та думками щодо цього» (Наталія, *учителька правових дисциплін, м. Львів*).

«Я ще не інтегрував МІГ у свої уроки, але мені це цікаво. Я хотів би почути більше про те, як інші вчителі впроваджують ці навички у своїх класах» (Олексій, *учитель історії, м. Дніпро*).

«Я не вважаю, що МІГ має стосунок до мого предмета, тому я не включаю його у свої уроки» (Лариса, *учителька географії, м. Луцьк*).

«Я не знаю, що таке МІГ, тому я ще не включила його у свої уроки» (Степаніда, *учителька права, м. Хмельницький*).

У четвертому запитанні про труднощі ми отримали цікаві відповіді. Наведемо деякі з них.

«Серед найбільших труднощів, з якими я стикаюся, коли впроваджую МІГ у своєму класі, – це знайти час, щоб вписати його в уже наповнену навчальну програму. Є так багато

важливих тем, які потрібно розглянути, і може бути складно звільнити місце для ще однієї» (Оксана, *учителька історії та суспільствознавства, м. Умань*).

«Ще одна проблема, з якою я стикаюся, – бути в курсі найновіших технологічних інструментів і ресурсів, доступних для МІГ. Здається, що завжди є щось нове для вивчення або нова платформа для вивчення, і це може бути надзвичайно важко відстежити. Окрім того, не всі мої учні мають доступ до технологій за межами класу, що може ускладнити створення рівних умов гри» (Валентина, *учителька історії, м. Суми*).

«Іноді буває важко переконати моїх учнів у важливості МІГ і залучити їх у процес навчання. Деякі з них можуть сприймати це як чергове завдання чи щось, що не має стосунку до їхнього життя. Я намагаюся пов'язати концепції з реальними ситуаціями наскільки це можливо, але все одно може бути важко залучити всіх» (Оксана, *учителька медіаграмотності, м. Харків*).

«Оцінка навчання та прогресу студентів у МІГ може бути проблемою, оскільки не завжди легко виміряти розвиток критичного мислення та навичок цифрової грамотності. Я намагаюся використовувати різні стратегії оцінювання, як-от саморефлексія та взаємна оцінка, щоб отримати більш повну картину того, як мої учні прогресують» (Ніна, *учителька географії, м. Київ*).

Ці цитати демонструють різноманітні виклики, з якими стикаються вчителі під час впровадження медіа- й інформаційної грамотності у свою педагогічну практику. Передусім важко знайти час, щоб вписати це в уже наповнену навчальну програму. Ще одна серйозна проблема полягає в тому, щоб не відставати від найновіших технологічних інструментів і ресурсів, доступних для МІГ. Цитати також підкреслюють труднощі, з якими стикаються вчителі, які переконують студентів у важливості МІГ і залучають їх до процесу навчання. Оцінка навчання та прогресу студентів у МІГ також може бути серйозною проблемою. Не завжди легко виміряти розвиток критичного мислення та навичок цифрової грамотності, які необхідні для успішного впровадження МІГ.

Відповіді на п'яте запитання показують, що більшість учителів (55%) вважають, що МІГ

лише частково цінується та є пріоритетним у їхній школі. Це свідчить про те, що потрібно буде докласти зусиль для включення МІГ в навчальні програми. Той факт, що лише 10% учителів відповіли «ні», вказує на те, що у школах принаймні деякий рівень визнання важливості МІГ існує, але він ще не цілком прийнятий усіма. Загалом, дані свідчать про те, що наявна можливість підвищити обізнаність про цінність МІГ, заохотити до більш послідовних і цілеспрямованих зусиль щодо її включення в освітні програми.

Відповідями на шосте запитання вчителі оцінили вплив МІГ на навчання та розвиток їхніх учнів. Ось деякі думки:

«Я бачу вплив МІГ на навички критичного мислення моїх учнів, особливо коли мова заходить про оцінку достовірності онлайн-джерел. Вони стали більш розбірливими й обережними щодо того, що вони читають і чим діляться в соціальних мережах» (*Наталія, учителька правових дисциплін, м. Львів*).

«Один із моїх учнів нещодавно поділився проєктом, який вони створили за допомогою цифрових медіаінструментів, і я була вражена рівнем творчості та технічних навичок, які вони розвинули. Мені було зрозуміло, що МІГ відіграла певну роль у їхньому розвитку» (*Оксана, учителька медіаграмотності, м. Харків*).

«Я помітила, що мої учні стають більш готовими до співпраці та комунікації, коли вони разом працюють над проєктами МІГ. Вони вчать ділитися ідеями, давати й отримувати відгуки та працювати для досягнення спільних цілей» (*Іванна, учителька суспільствознавства, м. Кривий Ріг*).

«МІГ допомогла моїм студентам розвинути почуття відповідальності за поведінку в інтернеті. Вони вчать бути уважнішими до того, як їхні дії та слова можуть вплинути на інших, і використовувати технології більш етично та відповідально» (*Лариса, учителька історії, м. Біла Церква*).

«Я бачу МІГ як важливий інструмент для розширення можливостей моїх учнів бути активними та залученими громадянами, як онлайн, так і офлайн. Навчаючи їх критично аналізувати та брати участь у медіа та цифровому середовищі, я вважаю, що ми допомагаємо створити більш нове покоління українців, які розвиватимуть країну після перемоги» (*Марина, учителька історії та права, м. Київ*).

Ці думки вказують на те, що вчителі здебільшого спостерігають позитивний вплив МІГ на своїх учнів. Зокрема, зазначено покращення навичок критичного мислення, креативності, технічних навичок, співпраці, спілкування, відповідальності й етичної поведінки. Учителі також розглядають МІГ як спосіб розширити можливостей своїх учнів, щоб вони були активними та залученими громадянами.

Відповіді на сьоме питання показали таке: 20% учителів вважають, що їм потрібен доступ до технологічних ресурсів, як-от комп'ютери, програмне забезпечення та цифрові медіаінструменти, для ефективного впровадження МІГ у своїх класах; 30% учителів вважають, що їм потрібні навчальні та професійні можливості, як-от семінари, конференції та вебінари, щоб ефективно запровадити МІГ у своїх класах; 20% учителів вважають, що їм потрібен доступ до навчальної програми та планів уроків МІГ; 20% учителів вважають, що їм потрібен час на спільне планування з іншими вчителями та/або фахівцями у предметній галузі для ефективного впровадження МІГ у своїх класах; 10% учителів вважають, що їм потрібна підтримка шкільних адміністраторів та/або технологічних координаторів для ефективного впровадження МІГ у своїх класах.

Відповіді на восьме запитання показали, що вчителі загалом охоче залучають батьків до МІГ:

«Я радо намагаюся регулярно спілкуватися з батьками за допомогою чатів у Viber і батьківських зборів, щоб інформувати їх про те, що їхні діти навчаються МІГ. Я також надаю поради та ресурси для батьків, щоб підтримувати навчання своєї дитини з МІГ вдома, наприклад, стежити за навчанням своєї дитини, активністю в інтернеті» (*Мар'яна, учителька суспільствознавства, м. Житомир*).

«Іноді я організую навчальні заходи для батьків на теми, пов'язані з МІГ, як-от онлайн-безпека. Це допомагає налагодити партнерство між батьками та школою у просуванні освіти МІГ» (*Марина, учителька історії та права, м. Київ*).

«Я заохочую батьків запитувати своїх дітей про те, що вони вивчають у МІГ, брати участь в обговоренні медіаграмотності вдома. Це допомагає закріпити концепції, які викладаються у класі» (*Оксана, учителька медіаграмотності, м. Харків*).

«Я надаю батькам доступ до тих самих онлайн-ресурсів та інструментів, якими їхні діти користуються для навчання МІГ, наприклад до освітніх вебсайтів і цифрових медіаінструментів. Це допомагає батькам краще зрозуміти, що їхні діти роблять у класі та як вони можуть підтримати їх навчання вдома» (*Ніна, учителька географії, м. Київ*).

Ці відповіді вказують на те, що залучення батьків до підтримки освіти МІГ вдома є важливим аспектом просування медіа- й цифрової грамотності. Учителі можуть регулярно спілкуватися з батьками, надавати ресурси та поради, організовувати навчальні заходи для батьків, заохочувати обговорення вдома та самостійно моделювати ситуації із життя. Залученням батьків до підтримки навчання своїх дітей МІГ вчителі можуть посилити важливість концепцій і цінностей МІГ, сприяти відповідальному й етичному використанню технологій.

Відповіді на дев'яте запитання показали різноманітність методів оцінювання, які вчителі можуть використати для оцінки знань і навичок учнів щодо МІГ. Найпоширенішим методом, який становить 45% від загальної кількості, є групове оцінювання, яке дозволяє учням оцінювати та надавати відгуки про роботу один одного, сприяти співпраці та критичному мисленню. Оцінювання на основі успішності та письмове оцінювання становлять по 20% від загальної кількості, пропонуючи учням різні способи продемонструвати своє розуміння концепцій МІГ, їхню здатність застосовувати їх. Саморефлексія та постановка цілей становлять 10% від загальної кількості, що дає змогу студентам обміркувати власне навчання та поставити цілі для майбутнього розвитку в МІГ. Нарешті, спостереження, яке становить 5% від загальної кількості, дозволяє вчителю спостерігати за поведінкою учнів, їхню взаємодію з технологіями та цифровими медіа. За допомогою комбінації методів оцінювання вчитель може отримати розуміння знань і навичок кожного учня.

Відповіді на десяте запитання показали, що існують як оптимістичні, так і песимістичні думки щодо МІГ:

«Я уявляю собі майбутнє, де освіта МІГ буде цілком інтегрована в навчальну програму з усіх предметних галузей, а учні отримають навички критичного мислення та цифрової грамотності, необхідні для процвітання в епоху

цифрових технологій» (*Марина, учителька історії та права, м. Київ*).

«Я радію та сприймаю МІГ як сферу, що розвивається, у якій постійно з'являються нові технології та медіаплатформи. Як педагог я рада бути частиною цього динамічного та постійно мінливого середовища та продовжувати вчитися та розвиватися разом зі своїми учнями» (*Оксана, учителька медіаграмотності, м. Харків*).

«На жаль, я стурбована тим, що освіта МІГ може й надалі залишатися недооціненою, браком ресурсів у деяких школах, що може призвести до розширення цифрового розриву та загострення наявної нерівності» (*Лариса, учителька історії, м. Біла Церква*).

«Я вважаю, що МІГ-освіта має потенціал створити більш поінформоване, зацікавлене та відповідальне покоління громадян, які здатні впевнено орієнтуватися у складному цифровому світі на благо України».

«Оскільки технології продовжують розвиватися швидкими темпами, учителям може бути складно не відставати від них» (*Олексій, учитель історії, м. Дніпро*).

Обговорення і висновки. На основі якісного опитування вчителів можна виділити три основні тенденції сучасної філософії освіти, пов'язані з МІГ-освітою. По-перше, вчителі визнають важливість розвитку навичок критичного мислення у своїх учнів, особливо в контексті цифрових медіа й онлайн-інформації. Освіта МІГ розглядається як спосіб навчити студентів оцінювати достовірність і надійність онлайн-джерел, а також критично мислити щодо інформації, з якою вони стикаються. По-друге, вчителі все більше використовують технології та цифрові медіаінструменти у своїх предметах і бачать освіту МІГ як спосіб допомогти учням стати більш відповідальними користувачами технологій. Існує визнання того, що технології є важливою частиною сучасного життя, що учні повинні навчитися використовувати їх ефективно й етично. По-третє, вчителі цінують навчання МІГ, засноване на співпраці й участі, яке заохочує учнів працювати разом і брати участь в активному навчанні. Освіта МІГ розглядається як спосіб розширити можливості учнів бути активними та зацікавленими громадянами, як онлайн, так і офлайн, а також розвинути почуття відповідальності за свою поведінку в інтернеті.

Отже, з погляду філософії освіти повсюдне поширення дезінформації та фейків у медіа становить загрозу індивідуальним і суспільним цінностям, як-от правда та справедливість. Гносеологічно легкість доступу до інформації та її поширення в епоху цифрових технологій викликає занепокоєння щодо якості та надійності інформації, що може мати далекосяжні наслідки для знань і розуміння. Окрім того, швидкі темпи технологічного розвитку й інновацій означають, що освіта МІГ повинна постійно адаптуватися до нових цифрових медіаплатформ і форматів, що може бути проблемою як для вчителів, так і для учнів.

Перспективи подальших досліджень, на нашу думку, полягають у вивченні ефективності різних методів навчання та стратегій у просуванні знань і навичок МІГ. Це може включати дослідження на основі методу проєктів та інших активних підходів до навчання. Іншим напрямом дослідження може бути вплив освіти МІГ на навички критичного мислення й академічні досягнення студентів з основних предметів. Дослідження можуть вивчити довгостроковий вплив освіти МІГ на здатність студентів орієнтуватися й аналізувати цифровий медіаконтент, а також розвивати свою кар'єру протягом життя.

Список використаних джерел:

1. (2017). Public policies in media and information literacy in Europe: cross-country comparisons / D. Frau-Meigs et al. (Eds.). Taylor & Francis.
2. (2014). Media and information literacy: policy and strategy guidelines / A. Grizzle et al. Unesco.
3. Manabat A. R. (2021). Bringing MIL into the Margins: Introducing Media and Information Literacy at the Outskirts. *International Journal of Media & Information Literacy*. № 6(1). P. 156–165. DOI: 10.13187/ijMIG.2021.1.156
4. (2022). Technical practices used by information literacy and media information literacy services to enable academic libraries to handle the COVID-19 pandemic / E. A. de los Ortega-Martínez et al. *Journal of Information Literacy*. № 16(1). P. 181–193. DOI: 10.11645/16.1.3057
5. Russell P. (2005). Information literacy and education policy: A Canadian case study. *School Libraries Worldwide*. P. 96–111.
6. Svyrydenko D., Terepyshchyi S. (2020). Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warmińskie*. № 57. P. 75–83.
7. Terepyshchyi S. (2017). Educational Landscape as a Concept of Philosophy of Education. *Studia Warmińskie*. № 54. P. 373–383.
8. Терепищий С. (2016). Сучасні освітні ландшафти. Київ : Фенікс.
9. Терепищий С. (2019). Тенденції розвитку освітніх ландшафтів в епоху індустріального суспільства. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія «Філософія»*. № 2(45). С. 139–150.

References:

1. (2017). Public policies in media and information literacy in Europe: cross-country comparisons / D. Frau-Meigs et al. (Eds.). Taylor & Francis.
2. (2014). Media and information literacy: policy and strategy guidelines / A. Grizzle et al. Unesco.
3. Manabat A.R. (2021). Bringing MIL into the Margins: Introducing Media and Information Literacy at the Outskirts. *International Journal of Media & Information Literacy*. № 6(1). P. 156–165. DOI: 10.13187/ijMIG.2021.1.156
4. (2022). Technical practices used by information literacy and media information literacy services to enable academic libraries to handle the COVID-19 pandemic / E. A. de los Ortega-Martínez et al. *Journal of Information Literacy*. № 16(1). P. 181–193. DOI: 10.11645/16.1.3057
5. Russell P. (2005). Information literacy and education policy: A Canadian case study. *School Libraries Worldwide*. P. 96–111.
6. Svyrydenko D., Terepyshchyi S. (2020). Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warmińskie*. № 57. P. 75–83.
7. Terepyshchyi S. (2017). Educational Landscape as a Concept of Philosophy of Education. *Studia Warmińskie*. № 54. P. 373–383.
8. Terepyshchyi S. (2016). Suchasni osvitni landschafty [Modern Educational Landscapes]. Kyiv : Feniks.
9. Terepyshchyi S. (2019). Tendentsii rozvytku osvitnikh landschaftiv v epokhu industrialnoho suspilstva [Trends in the development of educational landscapes in the era of industrial society]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho pedahogichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. Serii «Filosofia» – Bulletin of Kharkiv National Pedagogical University named after H.S.*, 2 (45), 139–150.